Ville Wartiovaara
Vastaava lakimies
Rakennusteollisuus RT ry

7.2.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kokous tiistaina 11.2.2025 klo 12.15 / Lausuntopyyntö koskien komission ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään liitetystä työntekijöiden lähettämistä koskevan ilmoitukseen tekemiseen tarkoitetusta julkisesta käyttöliittymistä ja asetuksen N:o 1024/2012 muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Rakennusteollisuus RT ry:ltä asiantuntijalausuntoa komission ehdotuksesta lähettämisen ennakkoilmoitukseen liittyen.

Rakennusteollisuus RT ry kiittää mahdollisuudesta saada lausua komission ehdotuksesta. Kannatamme sinänsä hallinnollisen, tarpeettomaksi todetun taakan vähentämistä sekä luonnollisestikin järjestelmien digitalisoinnin kehittymistä, mutta emme ole havainneet Suomessa käytössä olevassa ennakkoilmoitusjärjestelmässä ongelmia. Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä tapahtuu Suomessa jo sähköisesti.

EU-maissa käytössä olevat, lähettämistä koskevat ennakkoilmoitusjärjestelmät, ovat hyvin eri tasoisia niin sisällön kuin käytettävyyden osalta. Tiettyjen maiden osalta komission ehdotus varmasti tehostaisi ja parantaisi mahdollisesti tietojen keräämistä sekä vähentäisi lähettävien yritysten hallinnollista taakkaa. Toisaalta tietosisällöt ja mihin eri maissa saatuja tietoja kansallisesti käytetään, vaihtelevat suuresti. Ehdotetulla yhtenäistämisellä, mikäli se ei perustu aina – myös tulevaisuudessa - vapaaehtoisuuteen, voidaan aiheuttaa ongelmia lähetettyjen työntekijöiden suojeluun, mitä varten ennakkoilmoitusjärjestelmät on kuitenkin eri maissa otettu käyttöön.

Toiseksi näemme, että komission ehdotusta pitäisi muokata siten, että kansallisesti voitaisiin lisätä tietosisältöä, mikäli se on kansallisesti katsottu tarpeelliseksi ja perustelluksi. Vain sillä tavoin yhtenäinen perusmalli voi saada lisää käyttäjämaita mukaan vapaaehtoispohjalta. Järjestelmäteknisesti se olisi mahdollista.

Komission ehdotuksen toimivuudesta Suomessa

Yhteisen tietopohjan käyttö ei paranna Suomen viranomaisten mahdollisuuksia tehokkaisiin ja kohdennettuihin tarkastuksiin, eikä täten paranna lähetettyjen työntekijöiden suojelua, emmekä usko, että IMI-järjestelmän käyttö keventäisi viranomaisten taakkaa, pikemminkin päinvastoin. Kyseinen järjestelmä ei mahdollista riittävän tehokkaalla tavalla tietojen käyttöä ja jakamista. IMI-järjestelmä ei ole tehokas eikä tarkoituksenmukainen ja sen käyttö on ymmärryksemme mukaan kankeata.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät saa asettaa muita ilmoitus- tai tiedonantovaatimuksia palveluntarjoajille, jotka toimittavat vakiosisältöisen lähettämisilmoituksen julkisen käyttöliittymän kautta. Suomessa on rakennusalalla ja telakkateollisuudessa käytössä veronumero. Työntekijöiden identifiointi sekä heitä koskevien tietojen käyttö niin viranomaisten välillä kuin yritysten toimittaessa kuukausittaisia raportteja Verohallinnolle perustuvat pitkälti veronumeroon.

Edelleen rakentamiseen liittyvässä ennakkoilmoituksessa tulee antaa niin rakennuttajan kuin pääurakoitsijan yksilöinti- ja yhteystiedot, jotta tiedetään rakennuskohde, jossa työskentelevät. Lisäksi rakentamisessa usein rakennuttajat ja pääurakoitsijat edellyttävät kyseisen lähettämisilmoituksen toimittamista heille harmaan talouden torjunnan osana. Näin rakennuttaja/pääurakoitsija saa tietoonsa, onko ulkomainen yritys ilmoittanut kaikki työmaalle tulevat työntekijät ennakkoilmoituksella. Yritysten sähköiset järjestelmät perustuvat pitkälti veronumeroon ja sitä kautta henkilöiden identifiointiin.

Tämä tarkoittaa sitä, että rakennusalalla lähettävän yrityksen ennakkoilmoitus komission ehdottamalla yhteisellä alustalla sekä tarkasti määritetyllä sisältötiedolla, johtaisi siihen, ettei tarvittavia tietoja voida tehokkaasti käyttää valvonnassa ja harmaan talouden torjunnassa sekä työntekijöiden suojelussa.

Pidämme sinänsä 5 artiklassa olevaa ehdotusta mahdollisuudesta jäsenvaltioille säätää lähettämistä koskevien tietojen antamismahdollisuudesta kansallisille työmarkkinaosapuolille hyvänä esityksenä. Sillä mahdollistetaan lähetettyjen työntekijöiden parempaa suojelua tilanteissa, joissa voi olla kyse muun muassa työvoiman hyväksikäytöstä. Tämän ei pitäisi kuitenkaan olla sidottuna siihen, että jäsenvaltio ottaa käyttöön yhteisen vakiopohjaisen ennakkoilmoitusjärjestelmän.

Rakennusteollisuus RT ry

Ville Wartiovaara, vastaava lakimies